

Sygn. akt IV Ca 536/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Dorota Curzydło (spr.), Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Urbanowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2013 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko M. S.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego
w Słupsku z dnia 2 września 2013r., sygn. akt III RC 506/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 1 w ten sposób, że zasądzoną kwotę alimentów po 500 zł podwyższa do kwoty po 600 (sześćset) złotych,
2. oddala apelację w pozostałym zakresie,
3. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt IV Ca 536/13

UZASADNIENIE

Powód P. S. domagał się obniżenia alimentów należnych **małoletniej M. S.** z kwoty 700 zł miesięcznie do kwoty 400 zł miesięcznie.

Żądanie uzasadnił tym, że istotnej zmianie uległa jego sytuacja materialna, bowiem od stycznia 2013 roku na skutek trudnej sytuacji finansowej pracodawcy (...) S.A., w wyniku międzyzakładowego porozumienia otrzymuje wynagrodzenie niższe o 20 %. Dodał, że w dniu (...) urodziła mu się kolejna córka W., na którą zobowiązał się płacić alimenty. Podał także, że jego najstarsza córka – K. ma 21 lat i będzie ją musiał wspierać finansowo do czasu, aż zakończy edukację.

Matka małoletniej pozwanej I. S., w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, co uzasadniła tym, że wynagrodzenie powoda nie jest obniżone obligatoryjnie o 20% dla każdego z pracowników, ale że z porozumienia międzyzakładowego wynika, iż może być obniżone maksymalnie o 20%, przy czym w każdym miesiącu wyliczana jest utrata zarobków zależnie od sytuacji finansowej firmy. Nadto dodała, iż z porozumienia międzyzakładowego wynika, że każdy pracownik otrzymuje rekompensatę za utracone dochody w kwocie około 1.000 zł. Wskazała także, że powód

pracuje w ograniczonym wymiarze w (...) w S., za co również otrzymuje wynagrodzenie. Podała także, że powód dwukrotnie pomniejszył alimenty, jakie przekazuje na rzecz K. S., a koszty jej utrzymania wzrosną od września 2013 roku, kiedy będzie kontynuowała studia magisterskie na kierunku germanistyka poza S..

Wyrokiem z dnia 2 września 2013 roku Sąd Rejonowy w Słupsku obniżył wysokość zobowiązania alimentacyjnego powoda P. S. na rzecz małoletniej M. S. z kwoty 700 zł miesięcznie do kwoty 500 zł miesięcznie, poczynając od 1 lipca 2013 roku (punkt 1 sentencji) i oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt 2 sentencji).

Powyższe orzeczenie zostało oparte na następujących ustaleniach. Małoletnia M. S., urodzona (...) w S. pochodzi ze związku małżeńskiego I. S. i P. S., rozwiązanego przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 3 września 2012 roku w sprawie I RC 490/12.

W wyroku tym wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią M. S. powierzono jej matce, ograniczając ojcu do współdecydowania w istotnych sprawach dziecka.

Jednocześnie kosztami utrzymania i wychowania małoletniej M. S. obciążono oboje rodziców i zasądzono od P. S. na rzecz małoletniej M. S. alimenty w kwocie po 700 zł miesięcznie, płatne do rak I. S., do dnia 15-go każdego miesiąca z góry z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności każdej z rat, poczynając od prawomocności wyroku. Orzeczenie jest prawomocne od dnia 25 września 2012 roku.

P. S., z zawodu technik mechanik, miał wówczas 41 lat. Poza małoletnią M. na utrzymaniu miał dorosłą, ale uczącą się córkę K. S., urodzoną (...) w S.. Pracował w firmie (...), jako kontroler jakości i zarabiał około 2.400 zł netto miesięcznie. Od maja 2012 roku mieszkał z konkubiną, która spodziewała się dziecka P. S.. Ponościł połowę kosztów związanych z wynajęciem mieszkania w kwocie około 300 zł. Od stycznia 2011 roku do maja 2012 roku powód przekazywał na utrzymanie rodziny po 1.400 zł miesięcznie, a w czerwcu 2012 roku kwotę 1.200 zł.

Małoletnia M. S. miała 14 lat. Uczęszczała do I klasy Gimnazjum Nr (...) w S.. Osiągała bardzo dobre wyniki w nauce. Była zdrowa.

Matka małoletniej – I. S. miał 49 lat. Była zdrowa. Pracowała w charakterze nauczyciela klas podstawowych 1 – 3 w Szkole Podstawowej w J. za wynagrodzeniem w kwocie około 3.000 – 3.500 zł miesięcznie. Mieszkała wraz z córkami w trzypokojowym mieszkaniu w S. przy ul. (...), którego koszty utrzymania wynosił: czynsz – 543 zł miesięcznie, energia – 209 zł co dwa miesiące, gaz – 32 zł. Spłacała kredyt hipoteczny na mieszkanie.

Obecnie P. S. ma 42 lata. Nie ma problemów ze zdrowiem. Pozostaje w nieformalnym związku z M. B.. Z tego związku pochodzi małoletnia W., urodzona w dniu (...). Konkubina powoda nie ma innych dzieci na utrzymaniu. Jest zatrudniona w Poczcie Polskiej S.A. za wynagrodzeniem od 1.860,98 zł do 2.152,69 zł netto miesięcznie. Od 8 lipca 2013 roku korzysta z urlopu wychowawczego. Otrzymuje zasiłek z opieki społecznej w kwocie 504 zł miesięcznie. Nie pobiera zasiłku rodzinnego na dziecko. Na utrzymanie małoletniej W. są ustalone ugodą zawartą przed mediatorem w dniu 17 czerwca 2013 roku alimenty w kwocie po 400 zł miesięcznie, poczynając od lipca 2013 roku.

Poza małoletnimi M. i W. na utrzymaniu ma dorosłą, ale nadal uczącą się córkę – K., na rzecz której przekazuje 300 zł miesięcznie.

Powód nadal pracuje w firmie (...) S.A. w S.. Otrzymuje wynagrodzenie w kwocie średnio 2.000 zł netto miesięcznie. Jedynie w lipcu 2013 roku wynagrodzenie powoda wyniosło 2.961,54 zł, ale pracodawca wliczył w to dofinansowanie do kolonii małoletniej M. S., które wyniosło 800 zł. Dodatkowo pracuje wymiarze 1/8 etatu, jako kierowca w (...) w S. na podstawie umowy na okres próbnny za wynagrodzeniem w wysokości 292 zł netto miesięcznie. Nie ma innych źródeł dochodu.

Mieszka wraz z konkubina i małoletnią W. w S. przy ul. (...). Koszt utrzymania mieszkania wynosi: czynsz – 319,65 zł miesięcznie, energia – ok. 130 zł co dwa miesiące, gaz – 94,18 zł co dwa miesiące, media – 108 zł miesięcznie, za usługi telekomunikacyjne 61,61 zł miesięcznie. Nadto M. B. opłaca roczną składkę polisy ubezpieczeniowej w kwocie 50 zł.

Powód w październiku 2012 roku darował swój udział we wspólnym mieszkaniu córce K. S..

Małoletnia pozwana M. S. ma 15 lat. Jest zdrowa. Od września 2013 roku uczęszcza do III klasy gimnazjum. Nie korzysta z odpłatnych lekcji. Na zakup wyprawki do szkoły jej matka wydała w sierpniu 2013 roku kwotę 607,34 zł.

Matka małoletniej pozwanej – I. S. ma 49 lat. Poza M. S. na utrzymaniu ma pełnoletnią córkę K. S., która od września 2013 roku rozpoczyna kursy przygotowawcze na Uniwersytecie (...) i od października 2013 roku będzie tam wynajmować mieszkanie za kwotę 696 zł miesięcznie. K. S. nie pobiera stypendium. Ukończyła studia licencjackie w Akademii (...) w S. na kierunku germanistyka i będzie kontynuować studia magisterskie na tym samym kierunku.

I. S. nadal pracuje, jako nauczyciel w Zespole Szkół w J.. Otrzymuje wynagrodzenie w kwocie średnio 4.200 zł netto miesięcznie, przy czym w lipcu 2013 roku otrzymała dodatkowo świadczenie urlopowe tzw. „wczasy pod gruszą” w kwocie 1.093,93 zł. Na dojazd do pracy przeznacza 200 zł miesięcznie.

I. S. mieszka wraz z córkami tym samym mieszkaniu. Koszt utrzymania mieszkania wynosi: czynsz – 555,59 zł miesięcznie, energia – 225 zł co dwa miesiące, media – 106 zł miesięcznie, gaz – 45 zł. Za telefon płaci 140 zł miesięcznie.

Splaca kredyt hipoteczny w ratach po 1.170 zł miesięcznie.

P. S. nie utrzymuje kontaktów z córką. Ostatni raz telefonicznie rozmawiał z nią w marcu 2013 roku, a widział się z nią w lutym 2013 roku. W lipcu 2013 roku przekazał na rzecz córki 800 zł tytułem dofinansowania kolonii.

Oceniając ustalony w sprawie stan faktyczny Sąd I instancji uznał, że w okresie od uprawomocnienia się wyroku ustalającego zakres obowiązku alimentacyjnego powoda do dnia wniesienia powództwa o obniżenie alimentów (10 miesięcy) doszło do takiej zmiany stosunków, która w jego ocenie wymaga dokonania korekty obowiązku alimentacyjnego P. S. wobec małoletniej M. S.. Przywołał w tym miejscu fakt, iż powodowi urodziła się trzecia córka, a jego wynagrodzenie z tytułu umowy o pracę w (...) S.A. w S. uległo obniżeniu. Zauważył również, że P. S. podjął dodatkowe zatrudnienie w charakterze kierowcy, by sprostać ciężącemu na nim obowiązkowi alimentacyjnemu. Sąd Rejonowy podkreślił, że sytuacja powoda pogorszyła się dodatkowo w wyniku rozpoczęcia w lipcu 2013 roku przez jego konkubinę urlopu wychowawczego.

Na tej podstawie Sąd I instancji stwierdził, iż kwota 500 zł miesięcznie będą adekwatne do usprawiedliwionych potrzeb małoletniej pozwanej i możliwości finansowych powoda.

Strona pozwana zaskarżyła powyższy wyrok apelacją, domagając się jego zmiany, poprzez przywrócenie poprzedniej wysokości zobowiązania alimentacyjnego powoda, ewentualnie jego uchylecia. W uzasadnieniu wskazała, że wbrew temu co przyjął Sąd I instancji, wynagrodzenie powoda uzyskiwane z tytułu zatrudnienia w (...) wynosi 867,73 zł miesięcznie, nie zaś 290 zł miesięcznie. Podniosła również, że pogorszenie sytuacji finansowej powoda wynika głównie z faktu, iż jego konkubina zaciągnęła w maju 2013 roku kredyt, a następnie skorzystała z urlopu wychowawczego. W ocenie skarżącej M. B. powinna raczej umieścić córkę w żłobku i podjąć pracę, przez co odciążałaby niejako powoda w zakresie kosztów utrzymania. Strona pozwana zakwestionowała również ustalenie, iż średnie wynagrodzenie matki M. S. sięga kwoty 4.200 zł netto. Stwierdziła w tym miejscu, iż faktycznie wynosi ono jedynie 3.100 zł netto, a wykazany dodatkowy dochód stanowił zapłatę za godziny nadliczbowe i nie miał charakteru stałego.

Powód P. S. w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie. Przyznał przy tym, iż jego średnie miesięczne wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w (...) sięga kwoty 850 zł. Zauważył również, że jego najstarsza córka K. S. pracuje zawodowo, przez co w pewnym stopniu odciąża matkę w zakresie ponoszenia kosztów utrzymania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 133 § 1 k.r.o., rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

W myśl z kolei art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Jak stanowi art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Jednym z podstawowych założeń prawa rodzinnego jest obowiązek wzajemnego wspierania się członków rodziny, skonkretyzowany w przepisach regulujących obowiązek alimentacyjny rodziców względem dziecka. Sam zaś obowiązek alimentacyjny polega na dostarczaniu środków utrzymania, a w razie potrzeby także wychowania. O jego zakresie decydują w każdym przypadku usprawiedliwione potrzeby uprawnionego oraz możliwości zarobkowe zobowiązanego. Zakres tych potrzeb, które winny być przez rodziców zaspakajane, wyznacza treść art. 96 k.r.o., według którego rodzice obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dzieci i przygotowywać je należycie - odpowiednio do ich uzdolnień - do życia w społeczeństwie. Stosownie do tej dyrektywy, rodzice obowiązani są zapewnić dzieciom nie tylko środki na zakup żywności, czy odzieży, ale także na zaspokojenie ich potrzeb kulturalnych i wypoczynku. Zważyć nadto należy, że zgodnie z treścią art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Z przepisu tego wypływa wniosek, iż wysokość rat alimentacyjnych jest wypadkową pomiędzy usprawiedliwionymi potrzebami uprawnionego z jednej strony, z drugiej zaś - majątkowymi i zarobkowymi możliwościami zobowiązanego do alimentacji. W razie zaś zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. Zmianą stosunków w rozumieniu przepisu art. 138 k.r.o., jest każda zmiana wpływająca na zmniejszenie lub zwiększenie kryteriów opisanych w przepisie art. 135 § 1 kro (zmiana ilościowa i jakościowa), z tym, że zmiana ta musi mieć charakter istotny (H. Haak, „Obowiązek alimentacyjny. Komentarz”, Toruń 1995, str. 139). Innymi słowy chodzi tutaj o istotne zmniejszenie lub zwiększenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie lub zmniejszenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych.

W pierwszej kolejności należało stwierdzić, iż podniesiony w apelacji zarzut błędnego ustalenia przez Sąd I instancji wysokości wynagrodzenia powoda z tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w S. jest zasadny. Jak bowiem wynika z treści znajdującego się w aktach sprawy zaświadczenia (k. 63), średnie miesięczne wynagrodzenie P. S. u wymienionego pracodawcy wynosi 867,73 zł netto miesięcznie (1.209,48 zł brutto miesięcznie), a nie jak przyjął Sąd Rejonowy 290 zł netto miesięcznie. Oznacza to, że obecny dochód powoda oscyluje w granicach kwoty 2.867 zł miesięcznie.

W okresie bezpośrednio poprzedzającym ustalenie dotychczasowej wysokości alimentów na rzecz małoletniej pozwanej powód miał 41 lat i pracował w firmie (...), jako kontroler jakości, gdzie zarabiał około 2.400 zł netto miesięcznie. Przy czym kwota ta stanowiła jego jedyny dochód. Miał wówczas na utrzymaniu 14 - letnią córkę M. S. oraz 21 - letnią córkę K. S., Już wówczas mieszkał z konkubiną M. B. i partycypował w kosztach wynajęcia zajmowanego wspólnie z nią mieszkania.

Obecnie dochód powoda zwiększył się o około 467 zł w stosunku do dochodu, jaki powód osiągał w chwili ustalania dotychczasowej wysokości zobowiązania alimentacyjnego na rzecz małoletniej M. S.. Nie mniej jednak zwiększyły się w sposób zdecydowany jego zobowiązania. Przede wszystkim P. S. po raz trzeci został ojcem. W związku z tym zobowiązany jest do zapewnienia koniecznego utrzymania również kilkunastomiesięcznej córce W. S.. Co więcej

wspólny budżet, jakim dysponował wraz z konkubina zmniejszył się w związku z faktem przebywania przez M. B. na urlopie wychowawczym (poprzednio zarabiała 1.860,98 - 2.152,69 zł netto miesięcznie, a obecnie otrzymuje zasiłek w kwocie 504 zł miesięcznie). Wprawdzie powód podjął dodatkowe zatrudnienie w (...) Sp. z o.o. w S., jednakże uzyskiwane z tego tytułu świadczenia nie są wystarczające do pełnego zaspokojenia potrzeb wszystkich jego uprawnionych do alimentacji córek i jednocześnie zapewnienia jemu samemu koniecznego utrzymania.

Małoletnia M. S. nadal pozostaje uczennicą Gimnazjum Nr(...)w S.. Jest zdrowa i nie uczestniczy w żadnych płatnych zajęciach edukacyjnych. Jej uzasadnione potrzeby nie uległy zwiększeniu na przestrzeni ostatniego roku.

Matka małoletniej – I. S. w dalszym ciągu jest zatrudniona w charakterze nauczyciela klas podstawowych 1 – 3 w Szkole Podstawowej w J. za wynagrodzeniem w kwocie około 3.500 zł miesięcznie (oświadczenie złożone na rozprawie apelacyjnej). Nadal zajmuje wraz z córkami w trzypokojowe mieszkanie w S. przy ul. (...), którego koszty utrzymania wynosi: czynsz – 555,59 zł miesięcznie, energia – 225 zł co dwa miesiące, media – 106 zł miesięcznie, gaz – 45 zł.

Splaca także ten sam kredyt hipoteczny w ratach po 1.170 zł miesięcznie.

W ocenie Sądu Okręgowego przywołane wyżej okoliczności w pełni uzasadniają ustalenie wysokości świadczenia alimentacyjnego należnego od powoda na rzecz pozwanej na kwotę 600 zł miesięcznie. Kwota ta jest optymalna biorąc pod uwagę możliwości finansowe powoda i przewyższające je uzasadnione potrzeby pozwanej. Sąd II instancji uznał jednak - biorąc pod uwagę sytuację P. S. i przede wszystkim fakt, iż od niedawna posiada on jeszcze jedno dziecko wymagające utrzymania - że w dostatecznym stopniu przyczyni się ona do zaspokojenia podstawowych potrzeb małoletniej M. S.. Sąd Okręgowy uwzględnił w tym miejscu fakt, iż powód w celu uzyskania środków na alimentowanie wszystkich swoich córek podjął dodatkową pracę. Wziął przy tym pod uwagę okoliczność, iż pozwana mieszka obecnie wraz z matką i to właśnie na tej ostatniej spoczywa de facto ciężar zaspokajania jej codziennych potrzeb (m.in. gotowanie, pranie, prasowanie, opieka w czasie choroby).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy dokonał – na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. - zmiany orzeczenia zapadłego przed Sądem Rejonowym w ten sposób, że podwyższył alimenty zasadzone od powoda na rzecz małoletniej M. S. do kwoty 600 zł miesięcznie (punkt 1 sentencji).

W pozostałym zakresie Sąd II instancji apelację oddalił na podstawie art. 385 k.p.c. (punkt 2 sentencji).

Jednocześnie na podstawie 102 k.p.c., Sąd Okręgowy odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania apelacyjnego, mając na uwadze jego trudną sytuację majątkową (punkt 3 sentencji).